

ji v Gradcu dne 17. januarja. Na tej seji se je povdarjalo, da so razmere med kmetiskim ljudstvom posebno radi tega, ker kmet svojih pridelkov ne more prodati za primerno ceno, razvijajo nasproti katastrofi in propadu. Da se to propadanje uspešno in trajno prepreči, je poleg drugih manj učinkovitih pripomočkov nujno potrebno sredstvo, da se revidirajo vse trgovske pogodbe in določbe o carinskih postavkih.

Avstrijski državni kancelar dr. Seipel, ki ima pazno oko za vse razmere in vse pojave v državi, je pretekli teden pozval na posvetovanje vse politične stranke, da so izrazile svoje mišljenje o predlogih za omiljenje gospodarske krize med avstrijskim kmetiskim ljudstvom.

V Avstriji je torej počela jaka agitacija, v politični javnosti za zvišanje carine na uvoz poljedelskih produktov. S tem hočejo zmanjšati uvoz živil iz drugih držav ter omogočiti lastnim pridelkom prodajo za primerne cene. Na Vorarlberškem leži sedaj 8000 meterskih centov neprodanega sira. Čemu se uvaža sir od drugod? Avstrijski kmetje imajo obilico lepe plemenske živine, ki je ne morejo prodati, uvaža pa se živina od zunaj zlasti za klanje. V Avstriji se ne pridelava dovolj pšenice, pač pa rži. Zakaj se torej uvaža toliko pšenice in pšenične moke, ko je dober tudi ržen kruh!

Taka in slična vprašanja se sedaj postavljajo in razpravljajo v Avstriji. Ni dvoma, da bo agitacija za revizijo carinskih postavkov pri uvozu agrarnih produktov rasla, ter zavzemala vedno širje kroge. Ko pridejo v razpravo trgovske pogodbe Avstrije z drugimi državami, se bo o teh življenskih zahtevah kmetškega ljudstva moralo voditi račune.

Ta vprašanja pa se ne tičejo samo Avstrije, marveč tudi sosednih držav, zlasti tudi naše države. Naša država je poljedelska država, ki ima velik interes na tem, da ugodno proda svoje žito, svojo živino, svoje vino in druge poljedelske produkte. Čim večja pa je uvozna carina, tem manjša možnost uvoza. Že sedaj je naš izvoz v Avstrijo otežkočen iz raznih razlogov. Ako se v Avstriji zviša uvozna carina na agrarne produkte, nam preti nevarnost, da se bo naš izvoz še bolj zmanjšal. To pa bi pripomagal k temu, da bi sedanja gospodarska kriza med kmetiskim ljudstvom v naši državi narasla ter zavzela še večji obseg.

Državna politika.

V NAŠI DRŽAVI.

Narodna skupščina se je sešla dne 25. t. m. Poslanci so prišli v Beograd z — izidi volitev v oblastne skupščine. Zato se pred vsem le o tem razpravlja in o moči strank, ki se je zopet pokazala v teh volitvah.

Kaj bo z vlado? Izpremema vlade je gotova stvar, kaj pa tudi ni bilo drugega pričakovati. Tudi izidi volitev ma pri tem svoj velik vpliv.

Radikali in radičevci v laseh. Na jugu države se je vro veliko volilno nasilje. Isto so občutili tudi radičevci, sebnvo v Vojvodini, zato so se radikalski in radičevski ministri na seji hudo spoprijeli. Tudi v posameznih točkah proračuna so radičevci opazili, da radikali tako sestavljajo proračun, da bodo z njim udarili Hrvaško. Spor je trajal res dan brez pobotanja. Ti dve skupini nista v vladi, da bi pomagali državi, ampak za to, da izkoristita vladino moč a sebe in se zato tako prerivata pri vladinem koritu.

V maju zopet volitve? Gotovo je, da sedanja vlada ne o mogla obstati. Ako se ne bo mogla sestaviti delovna lada, kar bi bilo najbolje, bodo v maju državnozbornske olitve.

Naš državni proračun. Finančni odbor pretresuje se aj predloge posameznih ministrstev za novi proračun. Ti redlogi so prav pristranski, nekateri naravnost krivični. Zato je iz Puceljevega kmetijskega ministrstva prišel predlog, ki zahtaja nove udarce kmetijskim šolam, kmetijskeu napredku sploh. Beograd noče imeti nobenega smisla a kmetijske zahteve. Zato bodo oblastne skupščine dolže e, da vzamejo to delo z vnmno v roke. — V ministrstvu eleznice, kjer je general za ministra, so proračun zmanj ali s tem, da so odpustili eno desetino uradništva in da e bo toliko zastojnih voženj, kot do sedaj. Zahteve po ancev SLS so se deloma sprejele. Posebno se je povdar lo, da so naši železničarji po veliki večini zelo vestni in

marijivi, zato pa tudi dobi država od železnic v Sloveniji vsak mesec precej milijonov čistega. Železničarjem ostanejo vse ugodnosti. — V razpravi proračuna ministrstva prosvete so naši poslanci dosegli, da bo država vzdrževala naše ljubljansko vseučilišče in naše kulturne delavce, tudi veroučitelje, ki morajo zdaj zastoj v šolo hoditi.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Italija in Anglija — prijateljci. Ti dve državi je združila sebičnost, da bi po Evropi dobili pod vpliv manj močne države, da bi jih mogle gospodarsko izkoristiti. Angliji gre pred vsem za to, da si prisvoji petrolejske vrelce po vsej Evropi, tudi na Balkanu. Tu pa potrebuje Italije, da ji utira pot. Te dni sta se razgovarjala v Rimu Churchill za Angleško in Mussolini za Italijo, in sta izjavila, da sta se pogovarjala o italijanskih delavcih. Pogovor pa je bil gotovo tudi o čem drugem in nam bodo prihodnji dnevi zopet prinesli kak nov korak obeh vtelesil na Balkanu.

Predao začnemo delati novo cesto . . .

Ta nesrečna graba! Kadar je Bog za cestarja, tedaj se še pride skozi, n. pr. po zimi, ko se utere salinjek, ali ob lepem solnčnem času, ko prežene vročina z nje vse dolge in široke mlake. Gorje pa vozniku, ki se poda ob deževnem vremenu na cesto, ki se vleče po naši grabi proti belci, trdi, državni cesti . . .

Pešec rabi po tej grabi dve uri. Na desni in levi ne vidi drugega, kakor visoke smrekove gozdove, ki so v bližini velike ceste že posekani, a na njihovem mestu poginjajo male smrečice, posajene v ravne vrste. Visoke smreke sosednjih vrhov gledajo zaničljivo na te pritlikovce.

V samotnem kraju ob tej cesti, tam, kjer se odcepi od glavne grabe stranski potok, stoji krčma pri »Zelenem lovcu«. Pravkar si je naročil voznik četrt vina, da si nekoliko ugadi zahripano grlo, ker je bilo treba napeti vse moči glasu in rok, da je utelk mnogobrojnim prepadam in luknjam hribovskega kolovoza. V srcu je že zahrepenel po veliki, lepi cesti, ki se vije proti mestu. Tam mu ni treba peš stopati pri vozu, tam se lahko vsede na voz. Zares, veliki stroški so, preden bo zvozil 300 kubičnih metrov lesa po tej cesti. Smeh bi bil, če bi šla tod trda, široka cesta. Do 100 kron več bi dobil kmet za les že na deblu, samo ta kmet, ki mi je prodal 300 kubičnih metrov, bi dobil 30.000 kron več . . . in kje so drugi! Podbragar bi lahko dal vsake 500 kubičnih metrov, Zalogar 200, Vrsnik 400, Smrečnik več kot 2000, Jelnikar do 1000 in še več velikih planincev, ki vsi vozijo po tej grabi, ako bi imeli trdo, široko cesto, tekem let bi ostali milijoni v njihovih žepih. In voznik se je zamislil v pretekle trude in težave, ki jih je že sam imel in videl na tej izmučeni cesti. Koliko koles se je že potrkalo tod! Koliko živine omagalo pod preveliko težo! Vsa škoda, ki jo je imel kmet vsled slabe ceste, sega v tisoče in tisoče.

No, Miha, kaj pa tako kimaš z glavo in grbančiš svoje čelo? Ali že premišljuješ o smrti? Boga zahvali, smrtno nevarnosti si že rešen! Od krčme do glavne ceste ni več tako grda graba.

Ja, dragi sosed, mu odvrne voznik, ti se lahko smejiš, ti si še menda prav srečen, ker imamo po tej grabi tako slabo cesto. Tvoja krčma stoji ravno na tistem mestu, kjer že vsak voznik omaga in je skoro prisiljen stopiti k tebi po pomoč. Vse drugače bi pa še bilo, če bi šla tu mimo lepa, široka, trda okrajna cesta. Tvoja obrt bi se vse drugače dvignila, moj dragi prijateljček! Voznik bi na lepi cesti več zaslužil in v tvoji krčmi več zaslužil, kmet bi se ne ogibal tvojega smrekovega vršička, ker bi mu ti lahko prav dobrega burgundca ponudil po isti ceni, kakor zdaj prodaja svojega brajdočca. Ob lepih poletnih dnevih bi se v tvoji senčni gaj pripeljalo jare gospode v kočijah, avtomobilih, na moprlih kolesih, in marsikak dinar bi našel varno zavetje v tvoji blagajni, ki ima zdaj, kakor se mi zdi, precej nevarno bolezen.

Zares, če je vse drugo laž, to je pa resnica, kar si povedal o moji kasi. Že dolgo se bojuje s smrtjo, ker ji nesrečna jetika izmoggava vso življenjsko moč. In mene samega boli srce, ko gledam ta grozni dvoboj med življenjem in smrtjo, uboga moja kasa, kmalu boš hin, če že nisi!

Vidiš, sosed, edina tvoja rešitev je lepa okrajna cesta. Tedaj že, ko jo bodo delali, se bo zboljšalo zdravje tvoje

kase, in ko bo cesta postavljena, bo zdravo tvoje srce in trdna bo tvoja duša!

Dragi Miha, ali si že mogoče kaj slišal, da bi se delala po tej grabi okrajna cesta?

Sumljivo se mi je zdelo, ko sta pred kakimi osmimi tedni naš župan in njegov tajnik z dolgo vrstico merila cesto — drugi dan so govorili ljudje o nekem posvetovanju dolgi ob glavni cesti — in zelo se je govorilo, da hočejo spreminiti našo blatno cesto v lepo, trdo! Ali veš ti kaj natančnejšega? Vedno si med ljudmi, prideš v mesto, govoriš s bogatimi lesnimi trgovci, ki se gotovo za stvar zanimajo.

Na tistem zborovanju sem bil sam. Gospodje so sedeli pri veliki mizi, jaz pa v kotu pri peči, govorili so, da na vsak način hočejo po naši grabi narediti lepo cesto, če ne v enem letu, pa v nekaj letih, in za to delo bodo občine morale pomagati eno tretjino. Veš, okrajni zastop bi dal dve tretjini, občine, ki ležijo ob tej grabi, pa eno tretjino.

Miha — cesta je že šla po vodi! Oh jaz, nesrečni človek, zakaj stoji moja krčma v tej grabi! Ti ne poznaš naših kmetov! Že večkrat sem se pogovarjal z njimi, kako lepo bi bilo, če bi imeli okrajno cesto. Jelnikar je rekel: Če hoče okraj imeti cesto, naj si jo postavi! Svoje pekleše bom že spravil v mesto po stari cesti. Vrsnik je pristavil: So že prej vozili po njej, še bodo zdaj! Zalogar se je pa razgibal in govoril, kako pogubna bi nam bila nova cesta:

Ali ne vidite, kako se zgodijo skoro vsak dan nesreče na glavnih cestah! Še ni dolgo, ko je povozil avto nekega šolarja sosedne fare — le spustimo to divjanje v našo tiho grabo! Zdaj smo še imeli mir pred tem posvetnim vrvenjem, vsakokrat sem Boga hvalil, ko sem jo zavil proč od glavne ceste v našo mirno, tiho grabo! Kaj, če je blatna, pa je varna! Ni se ti treba bati, da bi se ti splašila živina in če ti tudi zdrsneta vola po bregu, ne moreta daleč leteti, ker noče voz iz globokega blata za njima. Samo enkrat se je v tej grabi zgodila nesreča, pa tega ni bila kriva cesta, ampak neprevidnost ljudi. Premislite, po naši cesti bi se vozili avtomobili! Koliko otrok bi povozili, koliko ovc, perutnine, telet, in nikdar bi človek ne bil varen življenja. Stokrat boljše je blatna, mirna in tiha cesta, kakor pa lepa, široka in trda, mestna ulica s svojimi nevarnostmi. Dragi sosedje! Fina mestna obleka je za mestno gospodo. Le postavi takega lepega mestnega gospodeka s sekuro v naš hribovski les. V enem dnevu ga ne boš več spoznal! Lepi šimčevljički bodo lajali, nove hlače bodo volle! Ravno taka je s cestami! V mestu naj imajo svoje lepe, gladke ceste, za nas Gorjance pa veljajo robate, blatne, kakor so veljale že doslej . . .

Iz vsega tega, dragi Miha, lahko spoznaš, da je okrajna cesta še daleč, daleč od nas! Naši ljudje se bojijo svetnega vrvenja, se bojijo večjih davkov, se bojijo stroškov za novo cesto, štejejo samo tiste dinarje, ki bi jih morali za cesto dati, ne vidijo pa koristi, ki bi jo imeli od lepe ceste. Nevarnosti in stroške lepe ceste gledajo skozi povečano steklo, koristi pa skozi narobe obrnjen dalnogled, ki kaže vsako reč tisočkrat manjšo kakor je v resnici. Nimajo do ceste, do lepe prometne zveze s svetom nobene ljubezni, ker jo pustijo blatno, polno jam in luž, ji ne napravijo ob robu jarkov, temveč vozijo naprej in naprej brez smisla, brez obzira. Malokdo ima veselje do popravljanja in tako propadamo vedno bolj in bolj, namesto da bi se vsa okolica dvignila in glasno zaklicala: Na noge, kdor more, pojdimo v grabo, v našo blatno, zapuščeno, pojdimo z lopatami, krampi, motikami ter popravimo svojo edino cesto, ki nas veže s svetom!

Denar, ki ga žrtvujemo za dobro cesto, je najboljši naložen kapital, ki nam takoj začne nositi obilne obresti. Kmet bo lažje več prodal v mesto, naši gozdovi bodo za 30 odstotkov več vredni, naša živina se ne bo do smrti ubijala po temnih blatnih kotanjah. Če bo prišla naglama bolezen ali nesreča, bo prihitel zdravnik iz mesta v najkrajšem času! Če bo ogenj ogrožal naše domove, bo pomoč avtoTURNISKE brigadne prihitela po lepi cesti tudi v naše hribe. Veš, dragi Miha, vsakemu človeku morava venomer trobiti na ušesa, da je le nova cesta edina rešitev za našega kmeta in delavca in čimprej jo dobimo, tem prej bomo na konju.

Tu je moja roka! Naveličal sem se že blatne grabe! Vse moči svojega jezika in svoje slabe pameti hočem porabiti za ta prelepi načrt: po naši grabi se mora postaviti okrajna cesta!

Šlo na misel, da bi si mogla napraviti poroko v rokovnjaški koči.

Veš sprevod je šel torej na konjih od gozda v goščo s petjem in godbo. Na otovorjenih konjih so nesli sodečke vina in piva in ves pragozd je odmeval hrupa, kateremu je od daleč odgovarjalo tuljenje vznemirjenih volkov. Zoška je potrošila za svatbo cel kotliček tolarjev. Grmele so pištole in puške, zažgali so ogenj, iz katerega je švigal plamen celo čez vrhove smrek in se zlival v žarenje kakor požar. Kubi pa so se proti jutru zlomila tri spodnja rebra, eno na desni in dve na levi strani in je tretji dan umrl v koči, ker ga zaradi boleznih in ovinkov ni bilo mogoče prepeljati domov v Kozlovo na Molkovki.

Pokopal so ga v gozdu in mu postavili križ. Dolgo je šel med ljudmi pregovor: »Naredi, kakor Pitonov Kuba z Zoško Mocarno!«

Ona pa je hudo žalovala za njim in je rekla, da ni prav nič krivo, da je kar se da previdno hotela ravnati z njim in da jo je pograbilo samo kar mimogrede, na, zdaj pa imaš . . .

Tam sta se v rokovnjaški koči skrila pred ljudskim kričanjem in kletvijo nesrečna brat in sestra. Jaš in Terezija Slodčikovi iz Zubsuha, ona stara sedemnajst, on pa dvajset let, ki sta se proti božji postavi in ljudski sodbi zaljubila in morala zbežati iz rodne vasi in z očetovega doma. Tam sta neboljlenega otročička, ki je umrl od mraza in gladu, od katerega sta sama umirala, zakopala pod staro smreko in Jaš, ki je hodil v šolo v Novem trgu, je olupil skorjo z drevesa in v drevo urezal ta-le napis:

Tukaj počiva malo nekrščeno dete. Umrlo je od mraza in ker je materi manjkalo mleka v prsih. Ne kaznuj ga, Bog, s peklom, saj ni nič krivo. Amen

(Dalje prihodnjič.)

neli so žreblje, kladiva, sekire, vse, česar je bilo treba. celo jih je bilo upehalo, a so bili kljub temu prav dobre olje. Piton je že na piščalko igral in Stašek Lušček se je pripravil na ples, ko se je Jozek zresnil in rekel:

»Ej, fantje, nekaj smo pozabili. Žage nimamo. Kako omo pa žagali les ali deske?«

Ker pa se jim ni ljubilo žage kupiti, kajti izdali so bili mnogo denarja, in bi v kaki vasi v okolici izposojen denar obrnil pozornost nanje, sta se Košla Vrtavka in Stašek Lušček podala na pot, v Poronini ukradla dve žagi in se nila z njima pred dnevno. Nato je Jozek Lušček blagoslovil esto, na katerem je imela stati koča, napravil križ na lu in obračajoč oči proti nebu izpregovoril:

»Vsegamogočni Bog, ki si edin v Sveti Trojici, preeti Jezus, vse izveličane duše, Mati božja in vsi svetniki angeli božji, pomagajte nam, da bi se nam delo posrelo, da bi ne bilo nesreče pri tem, da bi bila ta koča postavljena ljudem v slavo in korist, da bi bil z njo blagoslov žji, da bi tu ne zbolel nihče izmed nas, da bi tu ne bilo bene izdaje, da bi tu ne poginilo nobeno živinčce, naj bo nj, krava, ovca, molzna krava ali kaj drugega, naj že bo piža, iz vasi ali kje drugod ukraden, ampak da bi bilo vse lepo zdravo, da bi imeli dosti denarja in da bi hvali Tvoje božje ime, Oče večni! Tak pomagaj nam, Bog ini v Sveti Trojici, in Ti, presveti Jezus. V imenu Očeta Sina in svetega Duha! Amen.«

Kmalu potem je bila koča na goščavi pod Košisto rajena. Ljudje so jo imenovali rokovnjaško kočo.

Bog je bil naklonjen nje staviteljem: bili so zdravi, eli so denar, a nazadnje, in ne dolgo potem, jih je zal.

Jozek Lušček, vodja te tolpe in glavni stavbenik, ker znal najboljšje graditi, je v Liptovskem Mikulašu obvisel

za rebro na kaveljnu, da je izdihnil dušo, in tam leži. Stašek, njegov mlajši brat, je umrl za pljučnim vnetjem; napil se je vode, upehan od boga pred obmejno carinsko stražo, ko se je plazil s tabakom proti hališki meji. Umrl je v vasi. Piton se je odtrgal od zamreženega okna višnickega gradu, odkoder je hotel zbežati, padel je z velike višine in si pri tej priči razbil črepinjo. Pokopan je na višnickem pokopališču. Vrtavka, ali Zgornji Košla, je zadnji zapustil ta svet. V Starolesni dolini pri doljnjih jezercih ga je zadela krogla spiškega lovca na lovu na divje koze. Tam leži.

Pokopal ga je sneg in orli so raznesli njegovo truplo. Tako so končali ti štirje graditelji rokovnjaške koče. A koča je videla potem še marsikaj.

V njej je slavno in tako tragično končala vesela Zoška Mocarna iz Koščelisk. Bila je iz rodu vsled svoje moči slavnih Mocarnih, ki so bržkone od te lastnosti imeli svoje ime. Ta Zoška je metala ob tla najmočnejše fante, drevesa je podirala v gozdu in ko je bila stara trideset let, se je pridružila razbojniški tolpi Franka Topora Hucinjskega iz Hrubega ter postala strah zatatrskih posestev. Nikdar ni poznala zaljubljenih objemov, ker se je vsak bal družiti se z njo. Ko pa se je pričelo splošno govoriti o njej, da je obogatela od rop, kajti si je od rop vzela, kolikor je hotela, in se nihče ni upal prepirati se z njo, takrat se je pričel za njeno roko poganjati siromašni, a lakomni Kuba Piston. Jaškov iz Molkovek v Koščeliskah.

Ljudje so mu odsvetovali in ona je sama rekla: »Kuba, odnehaj, premo te je v hlačah«, a on, bogastva lakomen, se ni zmenil za svarila. Ker se Zoška ni hotela preveč kazati v hoholovski cerkvi, kajti je bila tam v vasi premožnemu in na mnoge strani sorodnemu gospodarju Mihalju Tilku pred kratkim ukradla par konj — ji je pri-